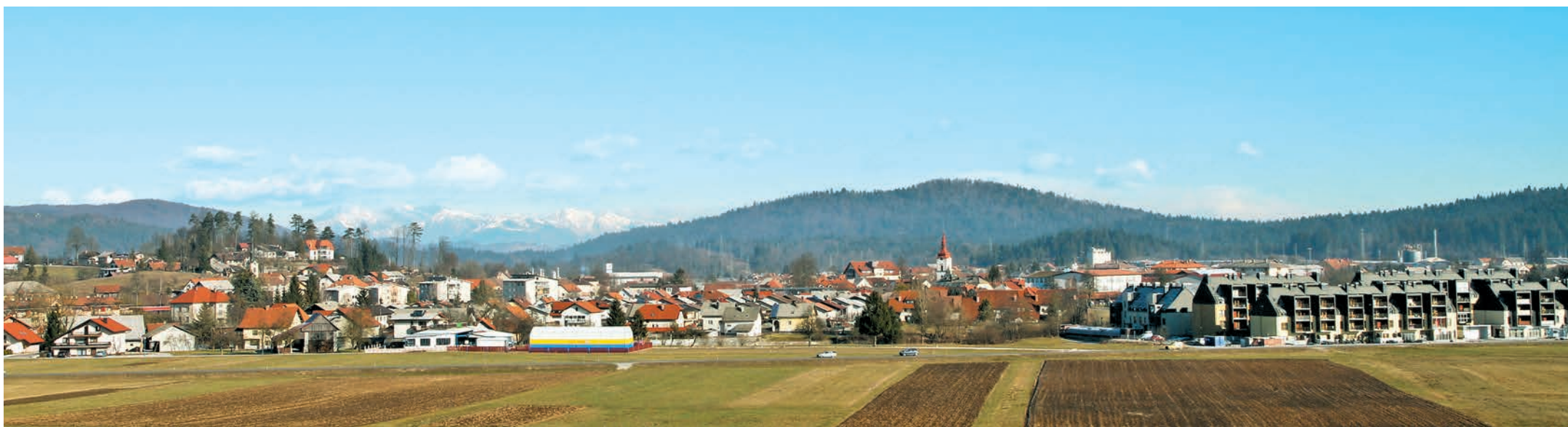

Z vero in zaupanjem zazrti v prihodnost

Rodovitnih sto let župnije Dolnji Logatec

Trg pred župnijsko cerkvijo sv. Nikolaja v Dolnjem Logatcu – predlani so slovesno praznovali 100-letnico župnije – je z drugimi cerkvenimi stavbami, ki ga obkrožajo in zaokrožajo, simbol in priložnost, a tudi resničen in trajen kraj močnega pričevanja tamkajšnje župnijske skupnosti. Le za hip smo lahko »stopili« nanj in ob prijaznih sogovornikih spoznali njegovo stoletno dogajanje. V pomoč nam je bila tudi lani izdana knjiga *Pod oboki sv. Nikolaja – stoletje župnije Dolnji Logatec*.

POMEMBNO KRIŽIŠČE

Imeni Gornji in Dolnji Logatec so začeli uporabljati v 16. stoletju. Od leta 1980 je Logatec enotno naselje. Ko še govorimo o naselbinskem imenu Dolnji Logatec, imamo v mislih predvsem župnijo in kraj s štirimi vasmimi: Čevica, Brod, Dolenja vas in Martinj Hrib. Takšno poimenovanje bomo tudi uporabili v večini primerov.

Danes lahko hitro in zlahka dospemo po avtocesti ali železnici v Dolnji Logatec ali na tamkajšnjem križišču cest zavijemo proti Žirem, Rakeku, Tolminu, Črnemu Vrhu. Že v rimski dobi je bila tod pomembna naselbina ob cesti iz Ogleja čez Hrušico proti Emoni. V srednjem veku so se tu križale tovarne poti proti Gorici, Trstu in Vrhniki. Ubirali so jih tudi Turki na svojih roparskih in morilskih pohodih. Ledinsko ime »Krvave jame« spominja, kako so jih Logatčani skupaj z Rovtarji premagali na tem mestu leta 1491. Za časa Valvazorja so bili vaščani domala vsi tovarniki, kasneje furmani. Po ustnem izročilu naj bi leta 1797 Logatčani videli samega Napoleona, ki je celo prespal v Logatcu. Kraj je postal tudi pomembna poštna postaja, leta 1857 še železniška, ki je spodrinila prejšnji promet. Z železnico se je razvila lesna industrija. Logatec, Planina in Hortedšica so edina naselja v velikanskem gozdu, ki se razprostira od Vrhnike do Postojne. Gozd je bil in je še vedno velik vir

zaslužka. Kmečka podoba kraja – le nekaj večjih kmetov je še – je že zdavnaj prerasla v pretežno industrijsko in obrtniško. Prevladuje srednji sloj prebivalstva, ki se vozi v službo še v Ljubljano, Postojno. V nove stolpnice se zadnje čase vseljujejo mnoge mlade družine iz Ljubljane in okolice, ker so tu stanovanja cenejša, priseljencev je že več kot tisoč. Doseljevanje prebivalstva je sicer opazno že od dokončanja železnice Dunaj–Trst, nato še bolj v šestdesetih in sedemdesetih letih prejšnjega stoletja. Z njimi prihaja tudi drugačno izročilo, ki sega na širše območje Slovenije in na območje držav nekdanje Jugoslavije.

Pred Logatcem je ob stari cesti iz Vrhniko znamenit dvokilometrski drevored iz časa Marije Terezije, imenovan Napoleonove lipe. Osnovna šola je iz leta 1883. Cerkev iz leta 1795 je zanimiv primer stavbe na prehodu iz baroka v klasicizem. Na Griču je nekdanji katoliški Društveni dom. Zgradili so ga tik pred prvo svetovno vojno, leta 1909. Po denacionalizaciji je bil župniji vrnjen leta 1996. Ob njegovi stolpnici so dogradili današnji Dom Marije in Marte. Prvi domski prostori pa so bili najprej v odkupljeni Frčkovi hiši. Župnišče ima prvine kmečkega baroka, opazen je zlasti arkadni vhod, arhitekturno je hiša podobna Erkerjevi na Čevcah.

S SVETIM MIKLAVŽEM NA ČELU

Vse cerkve, ki še danes stojijo v Logatcu (Dolnjem in Gornjem), so omenjene že leta 1526, ko je nastal seznam dragocenosti, ki so jih morale prispevati cerkve za obrambo pred Turki. Več o dolnjelogaški zvezi iz zapisnika, ki je nastal po vizitacijah ljubljanskega knezoškofa Rinalda Scharlichija v letih 1631/32. V cerkvi so bili trije lepi oltarji, zvonik je tedaj že stal, vendar najverjetneje ločeno od cerkvene stavbe. Iz vizitacije leta 1668 zvezo, da je bil leta 1657 v celoti zgrajen nov kor. Valvazor omenja cerkev kot podružnico logaškega

vikariata. Izrecno pravi, da ima ta cerkev tabor. Največji poseg v stavbno zgodovino je bil nedvomno okoli leta 1800, ko so prej precej majhno stavbo temeljito predelali in bistveno povečali. Leta 1803 je prenovljeno cerkev obiskal ljubljanski škof Mihael Brigido. Tedaj je tudi prerokoval, da bo cerkev nekoč še farna. Današnja stavba je kljub poznejšim manjšim obnovam in dozidavi kapele leta 2002 s stopetdesetimi sedeži (po načrtu Janija Jerine) v temelju še vedno podobna takratni preureditvi.

Edina podružnica je cerkev sv. Jožefa na Čevcah. Cerkev prvič omenja vizitacijsko poročilo škofa Scarlichija, čeprav je nedvomno srednjeveška, kar potrjuje najdba temeljev apside ob prenovitvi cerkve. Leta 1641 je bila verjetno temeljito preurejena. Po ustnem izročilu naj bi bilo okrog cerkve nekdanje pokopališče, kar pa ni še potrjeno. Tudi Valvazor jo omenja.

PRVIH STO LET ŽUPNIJE

Ko je stekla železnica Dunaj–Trst skozi Dolnji Logatec, se je ta vse bolj gospodarsko, politično in kulturno razvijal ter hitreje tudi poseljeval. Župnijska cerkev v Gornjem Logatcu je postajala vedno bolj tesna, zato je Dolnji Logatec toliko bolj vztrajno pritiskal na ljubljansko škofijo po svoji duhovniji. Pobožno željo je z listino o ustanovitvi nove samostojne župnije z dne 1. maja 1910 izpolnil škof Anton Bonaventura Jeglič. Na ustanovitev župnije oziroma tedanja velika dobrotnika (Francišek Gerdadovnik iz Blekove vasi in Ivana Marguč, rojena Bruss, iz Dolnjega Logatca) spominja plošča na župnijski cerkvi.

Za prvega župnika je škof imenoval Valentina Remškarja. Tu je služboval do smrti

Zdržena domova Marije in Marte ter Miklavževega vrtca

Foto: J. Pt.

leta 1947. Že leta 1913 je župnija pozdravila svojega prvega novomašnika, Janeza Pečkaja z Broda. Do naslednje nove maše Jožeta Pogorelca je nato preteklo štiriindvajset let. Kot drugi župnik je Pogorelec v župniji služboval od leta 1947 do leta 1980. Ustanovil je Marijino družbo za dekleta. Leta 1980 je prišel za župnika Tone Kompare in ostal do leta 2000. Župnija je zaživela v vseh pogledih. Leta 1991 je ustanovil vrtec in istega leta odprl še dom za bolne in ostarele, prvi katoliški ustanovi tega tipa v samostojni Sloveniji. Zadnjih enajst let je za župnika njegov brat Janez Kompare, duhovni pomočnik pa je od leta 2010 Drago Žumer. Leta 2009 je z razširitvijo Doma Marije in Marte oba domova združil, letos pa končuje gradnjo medgeneracijskega doma. Presegel bo farno, oltarno občestvo in veselo novico prinašal tudi tistim, ki so daleč.

Za župnijo je značilno, da so se v stotih letih zamenjali le štirje župniki. Poleg razvejenega pastoralnega dela so gradili tudi okolje za srečevanje in delovanje občestva.

Čeprav so v župniji delovali le štirje župniki, pa je iz nje izšlo pravo bogastvo duhovnih poklicev: dvanajst duhovnikov (Janez Pečakaj, Jože Pogorelec, Marjan Zupanc, France Maček, Dragan Adam, Ciril Istenič, Janez Mihelčič, Jože Čuk, Jože Gre-

CERKEV JE SKRIVNOSTNO KRISTUSOVO TELO. JEZUS SE TUDI DANES ROJEVA, TRPI, UMIRA IN VSTAJA.

Vedno živahno na farnem dnevu Foto: arhiv župnije

Animatorji oratorija Foto: Marjan Verč

20-letnica Doma Marije in Marte in Miklavževega vrtca Foto: Marjan Verč

Župnijska cerkev sv. Nikolaja Foto: J. Pt.

Sv. Nikolaj v tronu glavnega oltarja Foto: J. Pt.

gorič), med njimi so trije redovniki (Franc Mihelčič, Marjan Čuk, Jakob Trček), in šest redovnic (s. Marta Švigelj, s. Judita Mihelčič, s. Valentina Rupnik), med njimi so tri misijonarke (s. Martina Arhar, s. Polona Švigelj, s. Barbara Čuk). Imajo tudi tri bogoslovce, eden je v ljubljanskem bogoslovju, dva v tujih.

BOGATO POPISANA KRONIKA

Župnija je v prvem stoletju svojega obstoja zelo napredovala. Župnijska kronika je popisana z »velikimi« črkami, še zlasti v zadnjih tridesetih letih.

V župniji je bilo v stoletju 4.524 krstov, 29 birm, 1.151 porok. Povprečna življenjska doba se je povečala za dobrih trideset oziroma štirideset let.

Danes šteje okoli 6.000 župljanov, nedeljnikov je od tega okoli tisoč. V preteklem letu je bilo krščenih šestintrideset otrok. K prvemu obhajilu je pristopilo triintrideset otrok, birmanih je bilo dvainštirideset otrok iz devetega razreda. Porok je bilo deset. Nekateri so se na zakrament zakona pripravili z duhovnimi vajami. K verouku hodi okoli štiristo otrok. 18. septembra lani so preselili Miklavžev vrtec v nove prostore ob Domu Marije in Marte (v njem je osemindeset stanovalcev, tretjina je domačinov), dve zgornji nadstropji, kjer bo prostor za novih štirindvajset oskrbovancev, pa sta v sklepni fazi.

Župnik Janez, duhovnik je že štirideset let, pove s posebnim poudarkom, da ima župnija tristo laških sodelavcev. Ti so se začeli dejavno in množično vključevati od leta 1980, ko sta se kraj in župnija začela nezadržno večati, s tem pa je bila čedalje bolj potrebna njihova pomoč. »Tudi drugače ni potrebno, da je župnik za vse. Z lepim odnosom do ljudi je vse mogoče. Življenje se množi, če ljudje vidijo, da je vse narejeno zaradi njih. Da se pastoralno delo nadaljuje, pa je dobro, da je župnik na župnji več kot deset let.«

Župnijski pastoralni svet deluje že od leta 1980. Župniku pomagajo še gospodarski odbor, ki ima šestnajst članov, in štirje ključarji: Mihael Grom, Karol Korenč, Srečo Nagode in Slavko Treven. Poleg njih so

pomembni organisti in pevovodje, čistilke (cerkev čistijo dvakrat na teden) in krasilke (vodji se pridružijo organizirano po ulicah še druge krasilke), izredni delivci obhajila, ministranti (osemnajst) in tehnična služba.

V kraju že nekaj let delujejo tri skupine Neokatehumenske poti. Molitvena skupina največ moli za družine, mlade in nove duhovne poklice. Otroška skupina Nazaret moli, se pogovarja o dobrih delih, ima ustvarjalno delavnico, se udeležuje sejmov, nastopa in obiskuje bolne. Danes se v petih zakonskih skupinah srečuje približno petdeset parov, ki si pomagajo na skupni poti; noben od teh parov se še ni razšel. Skavti od leta 1994 pripravljajo številne projekte. Lani so že štirinajstič izvedli pohodniški izziv »Jakec«, ki se ga udeležujejo skavti iz vse države. V okviru Mladinskega centra sv. Nikolaj so delovale različne delavnice. Župnijska Karitas je leta 2008 prejela občinsko priznanje za požrtvovalno dobrodelno dejavnost. V vseh teh letih je otroke učilo v veri več kot dvajset logaških vernikov.

Voditelji sedmih birmanskih skupin so starši. Oratorij vsako leto obišče okoli sto otrok. Cerkevni zbori zelo polepšujejo bogoslužje. Mladinski pevski zbor pod vodstvom Marjana Grdadolnika se je po nekaj letih delovanja preimenoval v Mešani pevski zbor Adoramus. Danes je zbor organiziran kot Kulturno umetniško društvo Adoramus z več podskupinami. Ena župnijska skupina oblikuje in izdaja farni list, o župniji obveščajo tudi na spletni strani, ki je bila nedavno posodobljena. Matične knjige, status in prepis matic urejata skrbni in vestni gospe.

Od leta 1991 na eno nedeljo v juniju na trgu pred cerkvijo pripravijo kulturno, športno in zabavno obarvan ter množično obiskan farni dan. Skozi Dolnji Logatec gre tudi Jakobova pot. Tudi z županom in občino dobro sodelujejo.

Župnik in duhovni pomočnik sta na prehrani v Domu Marije in Marte, kjer kuhajo za oskrbovance, vrtec, zunanje naročnike. Za red in čistočo v župnišču poskrbi gospa Rozi, veroučne učilnice vsak

dan čistita čistilki Julka in Lojzka. »Odlika naše župnije je, da nikoli ni težko dobiti sodelavce, prav zato sem vsem hvaležen ter Bogu, ki nas blagoslavlja,« je še posebej poudaril župnik.

ODLOČNEJE ZA KRŠČANSTVO

Župnik si še zlasti prizadeva, da bi bila župnija prostor za vse generacije, za medgeneracijsko sožitje. Zelo je navdušen nad zakonskimi skupinami. Ko so ustanovili tretjo skupino, je samo en par imel deklaro, sedaj imajo že vsi pari po štiri otroke. Najbolj pa ga veseli Neokatehumenska pot, katere cilj je, da bi kristjani res zaživel iz krsne milosti. Da bi se osebno odločili za krščanstvo, za službo v Cerkvi, za posredovanje evangelijskega sporočila ter bili božje orodje za druge.

Vse tri skupine neokatehumenske poti vodijo laiki. Srečujejo se dvakrat na teden.

Skoraj vsak mesec imajo spokorno bogoslužje. Šest članic skupnosti je katehistinj, vsak mesec je srečanje vseh katehetov.

Tukajšnji župnik je v tej skupnosti le za spokorno in evharistično bogoslužje.

»Tu se hranim za vse ostalo pastoralno delo. Tu je počasna perspektiva za naše krščanstvo. Cerkev ne bo več množična. Pomembno je, da je sol, kvas in luč. Če se v divjini zgubi veliko ljudi, pa eden ve za pot, se vsi rešijo. Hrana brez soli je neokusna, s ščepcem soli pa postane dobra in užitna. Kristjan osoli, prekvaša in razsvetljuje svet. Ko tako gledamo na stvari, nismo vznemirjeni, potrti, čes, kako malo nas je. Gre za to, koliko smo se že spreobrnili. Tega pa se ne da po naše pospeševati, je proces, saj je veliko odvisno od daru od zgoraj. Cerkev je skrivnostno Kristusovo telo. Jezus se tudi danes rojeva, trpi, umira in vstaja,« sklene pripoved o župniji vsestransko prizadevni ter hkrati globoko zaupajoč v božje delo in pomoč župnik Janez. Stoletni blagoslov župnije je tisto, kar še posebej v kriznih časih dodatno krepi upanje njemu in faranom. ■

JOŽE POTRPIN

POMEMBNO JE, DA SMO SOL, KVAS IN LUČ.

Živa in odprta župnija

Jožica Maček, vodja Miklavževega vrtca

To delo opravljam deseto leto. Skrbim tudi za povezavo med župnijo in vrtcem. Pri nas imajo starši, ki potrebujejo varstvo otrok, res možnost izbire vzgoje in varstva za svoje otroke. Čutimo podporo staršev, ki se zavestno odločijo za naš vrtec. Veseli smo, da smo v novih in boljših prostorih. Vzgajamo z zgledom, ves čas, zato je zelo pomembna izbira kadra. Vrtec je odprt za vse, vsakomur predstavimo, za kaj si prizadevamo. Vpisujemo otroke od enega leta do šole. Razdeljeni so po dveh starostnih obdobjih. Skupaj so štiri skupine. Normativi so enaki kot za javne vrtce. Sprejememo okoli sedemdeset otrok. V naši fari je veliko otrok, saj je rodnost nad povprečjem. Ker smo sedaj v isti hiši s starejšimi, tudi te samodejno ali načrtno obiščemo ali oni pridejo k nam, kar je dragoceno za vse.

Jan Mihevc, član ŽPS

Našo župnijo čutim kot odprt prostor za delovanje. Župnik Janez sodelavcem pušča svobodo, dobre pobude »požegna« in na nas prenese delež odgovornosti. Kot dejaven laik v župnijskem prostoru potrjujem samega sebe, v njem morem najti končni, presežni smisel vsega. Dolgo časa sem že kot član uredniškega odbora vpet v pripravo farnega lista, ki se trudi, da je list vsebinsko bogat in odmeven. V njem so članki, ki zaorjejo globlje, ali pa so le reportažnega značaja. Z dokončanjem medgeneracijskega centra vstopa župnija v širši družbeni prostor, tako kot zunaj zakramentalnih vsebin s praznovanjem vsakoletnega farnega dne.

Dušan Mihelčič, izredni delivec obhajila

Sem vodja skupine osmih delivcev, odraslih moških. Nastajati je začela kmalu po prihodu župnika Toneta Kompareta. Najstarejši staž ima Tone Levinger, ki je delivec že trideset let. Po razporedu sodelujemo pri obeh mašah ob nedeljah in praznikih ter delimo obhajilo v Domu Marije in Marte. Jože Gregorič obhaja vsako soboto v Domu ostarelih Grapovčnik, kadar ni maše, pa poskrbi za bogoslužje božje besede. Zadnjih petnajst let sem dejaven del tehnične ekipe, ki šteje deset mož. Pripravljamo bogoslužni prostor in pri maši pobiramo darove vernikov. Z ženo Sonjo sva od leta 1983 v zakonski skupini. V župniji jih deluje pet. Srečujemo se enkrat mesečno. Veliko iskrenosti je med nami.

Marjan Grdadolnik, dirigent in zborovodja

V župniji deluje starejši mešani zbor, zborovodja Boštjan Verdinek in več pevskih sestavov, ki delujejo pod okriljem Kulturno-umetniškega društva Adoramus (petinpetdesetčlanski mešani zbor vodi zborovodja Marjan Grdadolnik, tridesetčlanski mladinski zbor in tridesetčlanski otroški zbor vodi Estera Stojko in moški zbor Deum Adora vodi Jaka Jerina). Ti zbori pojejo pri nedeljskih mašah in praznikih. Za velikonočno procesijo se jim pridruži tudi logaški pihalni orkester. Vsako leto se na božičnem koncertu predstavijo vsi pevski sestavi župnije. Zborovodje, organisti in predstavniki zborov dvakrat na leto pripravijo polletni program petja in sodelovanja pri bogoslužju. Lepo sodelujemo z gospodom župnikom, ki ima posluh za glasbeno dogajanje v župniji.

Metoda Gradišek, katehistinja

Kot priseljenka sem še bolj videla, kako je logaška župnija živa. Nimam občutka, da sem prišlek. Pri poučevanju ne dajem prednosti storilnosti, bolj pomembno je, koliko sem vzor mladim s svojim življenjem. Birmanci že iščejo pogovor o različnih vprašanjih. Pomembnejše od znanja je razumevanje slišane. Da se znamo poslušati in odkrivati bogastvo drug v drugem, smo etični in moralni v odnosih, življenju in pri delu. Za božične praznike mi je nekdo dejal: Najbolj sem bil vesel, ko smo bili vsi skupaj doma. To je dokaz, kako pomembna je družina. Sem v Neokatehumenski skupnosti, v občestvu, ki mi zaradi stalnega stika z božjo besedo pomaga, da vidim brata in sestro v težavah drugače, kot če bi ostala samo »nedeljnik«.

Adoramus na tekmovanju v Mariboru leta 2001 Foto: arhiv župnije

Župnik Janez Kompare in gospodarski odbor Foto: J. Pt.

Duhovne vaje zakoncev na Mirenskem gradu l. 2006 Foto: arhiv župnije